

(इंग्रजी न्यायनिर्णयाचा मराठी भाषेतील अनुवाद)

(१९६१) २ एस. सी. आर. ४०

नाथमल तोलाराम

-विरुद्ध-

कर अधीक्षक, धुब्री आणि इतर

(न्यायमूर्ती एस.के.दास, न्यायमूर्ती एम.हिदायतुल्लाह, न्यायमूर्ती के.सी.दास गुप्ता,
न्यायमूर्ती जे.सी.शाह, न्यायमूर्ती एन.राजगोपाल अयंगर)

विक्री कर-पुर्नमूल्यांकन-विक्री कर अधिकाऱ्याचे अधिकारक्षेत्र-संदर्भामध्ये उच्च न्यायालयाचे अधिकार- समुपदेश अधिकारिता- पुर्नमूल्यांकनाच्या कार्यवाहीसाठी कालावधी मर्यादा -आसाम विक्री कर अधिनियम १९४७ (आसाम १९४७ चा १७), उपकलम २ (१२), १६ (२), १९, १९ए, ३२ (८), ३४.

आसाम विक्री कर अधिनियम १९४७ अंतर्गत नोंदणीकृत व्यापारी असलेले अपीलकर्त्यांनी १ एप्रिल १९४८ ते ३० सप्टेंबर १९४८ या लेखा कालावधीसाठी त्यांच्या उलाढालीचे विवरणपत्र सादर केले, ज्यात तागाव्यतिरिक्त आसाममधील सर्व वस्तूंच्या विक्रीचा समावेश होता. तथापि, कर अधीक्षकांनी लेखा कालावधीत कलकत्त्याला पाठवलेल्या तागाच्या विक्रीवर कर भरण्यासाठी ३० सप्टेंबर १९५० रोजीच्या आदेशाद्वारे अधिनियमाच्या कलम १७ च्या उपकलम ४ अंतर्गत अपीलकर्त्यांचे संक्षिप्त मूल्यांकन केले. कर आयुक्तांनी मूल्यांकनाच्या आदेशाला पुष्टी दिली. अपीलकर्त्यांनी केलेल्या अर्जावर आयुक्तांनी मूल्यांकनातून उद्धवलेले कायद्याचे काही प्रश्न उच्च न्यायालया समोर उपस्थितीत केले, ज्याने नंतर त्यांचे असे मत व्यक्त केले की प्रश्नातील पाठवलेला माल हा अधिनियमाच्या कलम २ च्या उप-कलम १२ च्या अर्थातर्गत विक्री नसल्यामुळे तो करपात्र नाही आणि जर तो कलम २ च्या उप-कलम १२ च्या स्पष्टीकरणाच्या कक्षेत असेल तर त्यांच्या विक्रीचे त्यानंतर मूल्यांकन केले जाऊ शकते की नाही याबद्दल त्यांनी कोणतेही मत व्यक्त केले नाही. मत मिळाल्यानंतर, आयुक्तांनी कर अधीक्षकाला उच्च न्यायालयाच्या न्यायनिर्णयानुसार प्रकरण निकाली काढण्याचे निर्देश दिले. त्यानंतर कर

अधीक्षकांनी ३० सप्टेंबर १९५० रोजी चा मूल्यांकनाचा आदेश रद्दबातल केला आणि ३० जानेवारी १९५३ रोजी अपीलकर्त्यांना नोटीस बजावली, ज्यात त्यांना आवश्यक पुरावे सादर करण्याचे निर्देश दिले जेणेकरून त्यांना हे निश्चित करता येईल की या प्रकरणात समाविष्ट असलेला विक्रीचा करार अधिनियमाच्या कलम २ च्या उपकलम १२ च्या स्पष्टीकरणाच्या कक्षेत येतो कि नाही. अपीलकर्त्याने असा दावा केला की अधीक्षकांना मूल्यांकनाची पुढील कार्यवाही सुरू करण्याचा कोणताही अधिकार नाही कारण त्यांना जारी केलेली नोटीस अधिनियमाच्या कलम १९ द्वारे प्रदान केलेल्या मूल्यांकनाच्या कालावधीच्या समाप्तीपासून तीन वर्षांपेक्षा जास्त होती.

यावर उच्च न्यायालयानी प्रश्नांची उत्तरे देताना निर्णय दिला कि ते सल्लागार अधिकारक्षेत्राचा वापर करत होते आणि अपीलकर्त्यांचे विक्रीकराचे मूल्यांकन न करण्यासाठी, किंवा मूल्यांकन चालू ठेवण्यासाठी कोणतेही निर्देश विक्रीकर प्राधिकरणाला देऊ शकले नाहीत आणि दिले नाहीत; त्यांनी केवळ असे मत व्यक्त केले की हा व्यवहार अधिनियमाच्या कलम २ च्या उप-कलम १२ च्या अर्थानुसार विक्री नव्हती आणि त्यानुसार ते करपात्र नाही.

पुढे असे म्हटले गेले की, आयुक्तांनी अधिनियमाच्या कलम १९ ए अंतर्गत कोणतीही नोटीस बजावली नाही किंवा कलम ३१ अंतर्गत आपल्या पुनरीक्षणात्मक अधिकाराचा वापर केला नाही, परंतु केवळ उच्च न्यायालयाच्या न्यायनिर्णयानुसार प्रकरण निकाली काढण्याचे निर्देश दिले, कर अधीक्षकांना मूल्यांकन कालावधीच्या समाप्तीनंतर तीन वर्षांनी, कलम १९ अंतर्गत पुनर्मूल्यांकनासाठी नव्याने कार्यवाही सुरू करण्याचा अधिकार नाही.

आयकर आयुक्त, बॉम्बे प्रेसिडेन्सी आणि एडन आणि इतर -विरुद्ध - बॉम्बे ट्रस्ट कॉर्पोरेशन लि., (१९३६) एल.आर. ६३ I ए ४०८, वैशिष्ट्यपूर्ण.

दिवाणी अपिलीय अधिकार क्षेत्र :- दिवाणी अपील क्रमांक १९६/१९५८.

आसाम उच्च न्यायालयाने २७ एप्रिल १९५३ रोजी दिवाणी नियम क्रमांक ६६/१९५३ मधील पारित केलेला न्यायनिर्णय व आदेशावरून विशेष परवानगी अपील.

अपीलकर्त्यासाठी :- सुकुमार मित्तर आणि सुकुमार घोष.

उत्तरवाद्यांसाठी:- वेदा व्यास आणि नौनित लाल.

१८ ऑक्टोबर १९६० रोजी न्यायमूर्ती शाह यांनी न्यायालयाचा न्यायनिर्णय पारित केला :-आसाम विक्री कर अधिनियम XVII /१९४७- (या पुढे याला कायदा संबोधले आहे) अंतर्गत अपीलकर्ते नोंदणीकृत व्यापारी आहेत. अपीलकर्त्यांनी १ एप्रिल १९४८ ते ३० सप्टेंबर १९४८ या लेखा कालावधीसाठी त्यांच्या उलाढालीचे विवरणपत्र सादर केले, ज्यात तागाव्यतिरिक्त आसाममधील सर्व वस्तूंच्या विक्रीचा समावेश होता. तथापि, कर अधीक्षक धुब्री यांनी, लेखा कालावधीत कलकत्त्याला पाठवलेल्या तागाच्या विक्रीवर कर भरण्यासाठी अधिनियमाच्या कलम १७ च्या उपकलम ४ अंतर्गत अपीलकर्त्यांचे संक्षिप्त मूल्यांकन केले. कर सहाय्यक आयुक्त आणि कर आयुक्त आसाम यांच्याकडे मूल्यांकनाच्या आदेशाविरुद्ध केलेली अपील अयशस्वी ठरली. त्यानंतर अपीलकर्त्यांनी कर आयुक्तांकडे कायद्याच्या कलम ३४ अंतर्गत मूल्यांकनातून उद्धवलेले काही प्रश्न उच्च न्यायालय आसाम समोर उपस्थित करण्यासाठी अर्ज केला . आयुक्तांनी खालील आणि इतर प्रश्न आसाममधील उच्च न्यायालयाकडे उपस्थित केले.

- (१) उपरोक्त वस्तुस्थिती आणि परिस्थिती लक्षात घेता, मुद्दा क्रमांक (i)अंतर्गत नमूद केलेल्या २०,५१५ माऊंड्स तागा पासून होणारी उलाढाल कायदानुसार करपात्र आहे का ?
- (२) उपरोक्त वस्तुस्थिती आणि परिस्थिती लक्षात घेता, मुद्दा क्रमांक (ii)अंतर्गत नमूद केलेल्या ५,५०० माऊंड्स तागा पासून होणारी उलाढाल कायदानुसार करपात्र आहे का?
- (३) उपरोक्त वस्तुस्थिती आणि परिस्थिती लक्षात घेता, मुद्दा क्रमांक (iii)अंतर्गत नमूद केलेल्या २५,२०९ माऊंड्स तागा पासून होणारी उलाढाल कायदानुसार करपात्र आहे का?

वरील तीन पैकी प्रत्येक प्रश्नाच्या संदर्भात, उच्च न्यायालयाने खालील उत्तरे नोंदविली:-

"अधिनियमाच्या कलम २ च्या उपकलम १२ च्या अर्थातर्गत विक्री नसल्यामुळे, पाठविलेला माल करपात्र नाही."

तथापि, उच्च न्यायालयाने असे निरीक्षण नोंदविले की:

“ जर हा माल कलम २ च्या उप कलम १२ च्या स्पष्टीकरणाच्या कक्षेत येत असेल तर त्याचे पुढे मूल्यांकन केले जाऊ शकते का , आम्ही कोणतेही मत व्यक्त करत नाही."

अधिनियमाच्या कलम ३२ (८) च्या आवश्यकतेनुसार , कर आयुक्तांनी १ ऑगस्ट १९५२ रोजी दिलेल्या आदेशाद्वारे, कर अधीक्षकांना उच्च न्यायालयाच्या न्यायनिर्णयानुसार हे प्रकरण निकाली काढण्याचे निर्देश दिले. त्यानंतर कर अधीक्षकांनी अपीलकर्त्यांना ३० जानेवारी १९५३ रोजी खालील सूचना जारी केली.

“ विक्री-कर संदर्भ क्रमांक ३/१९५१ मधील माननीय उच्च न्यायालयाचा आदेश लक्षात घेता, ३० सप्टेंबर १९५० रोजीचा मुल्यांकनाचा आदेश जो विवरण कालावधी ३० सप्टेंबर १९५८ साठी होता तो रद्दबातल करण्यात आला आहे आणि या प्रकरणात समाविष्ट असलेला विक्रीचा करार अधिनियमाच्या कलम २ च्या उपकलम १२ च्या स्पष्टीकरणाच्या कक्षेत येतो की नाही हे पाहण्यासाठी तुम्हाला आवश्यक ते पुरावे, करार कागदपत्रे, लेखा पुस्तके इत्यादी सादर करण्याचे निर्देश देण्यात आले आहे.”

२३ मार्च १९५३ रोजीच्या त्यांच्या पत्राद्वारे, अपीलकर्त्यांनी कर आयुक्तांना कर अधीक्षकांना नोटीस जारी न करण्याचे निर्देश देण्यास विनंती केली. विनंती केल्याप्रमाणे आयुक्त ते निर्देश देण्यास अयशस्वी झाल्यामुळे, अपीलकर्त्यांनी संविधानाच्या अनुच्छेद २२६ अन्वये कर अधीक्षकांना आसाम विक्री कर अधिनियमांतर्गत अपीलकर्त्यांचे मूल्यांकन पुन्हा करण्यास आणि पुढे चालू ठेवण्यास प्रतिबंध टाकणाऱ्या निर्देश करिता आणि १ ऑगस्ट १९५२ रोजी आयुक्तांनी पारित केलेल्या आदेशाला रद्द करण्याकरीता आसाम च्या उच्च न्यायालयात याचिका दाखल केली. उच्च न्यायालयाने ही याचिका बिनसोपस्कार फेटाळून लावली. उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशाविरुद्ध, सदर अपील संविधानाच्या अनुच्छेद १३६ अंतर्गत विशेष परवानगी सह दाखल केली.

उच्च न्यायालय, त्यांना सादर केलेल्या प्रश्नांची उत्तरे देताना, एका सल्लागार अधिकारितेचा वापर करित होते आणि अपीलकर्त्यांची विक्री कराची आकारणी करायची किंवा आकारणी करायची नाही याबाबतची कार्यवाही करण्यासाठीचे कोणतेही निर्देश विक्रीकर प्राधिकाऱ्यांना देऊ शकले नाही आणि दिले नाही : त्यांनी केवळ आपले मत नोंदवले की प्रश्नांमध्ये संदर्भित केलेले व्यवहार हे अधिनियमाच्या कलम २, पोट-कलम १२ मधील अर्थानुसार विक्री नव्हती आणि त्यानुसार ते करपात्र नव्हते. उच्च न्यायालयाच्या मताच्या अनुषंगाने, आयुक्तांनी कर अधीक्षकांना हे प्रकरण उच्च

न्यायालया "च्या न्यायनिर्णयानुसार" निकाली काढण्याचे निर्देश दिले; परंतु कर अधीक्षकांनी असा विचार केला की कलम २, पोट-कलम १२ च्या स्पष्टीकरणाच्या प्रकाशात आकारणी कार्यवाही पुन्हा सुरू करण्याचा आणि अपीलकर्त्यांची कर आकारणी करण्याचा त्यांना अधिकार आहे. असे करताना, कर अधीक्षकांनी, आम्ही दिलेल्या न्यायनिर्णयात, कोणत्याही प्राधिकाराशिवाय कार्यवाही केली. अधीक्षकांनी आकारणी केली होती आणि सहाय्यक आयुक्तांनी अपीलमध्ये त्या आकारणीची पुष्टी केली होती. त्या आकारणीमधून उद्भवलेल्या प्रश्नांवर, उच्च न्यायालयाने असे मत व्यक्त केले होते की ज्या व्यवहारांची आकारणी करावयाची होती ते करपात्र नव्हते. कर अधीक्षक, या मताच्या अनुषंगाने, आकारणीच्या आदेशाचे विलोपन करतांना बरोबर होते. कलम २ च्या पोट-कलम १२ च्या स्पष्टीकरणानुसार व्यवहार करपात्र आहेत किंवा कसे हे निर्धारित करण्यास त्याला सहाय्यभूत होण्यासाठी अपीलकर्त्यांना पुरावे, संविदेचे कागदपत्रे, लेखापालाचे पुस्तके इ. सादर करण्यासाठी आवश्यक असलेली नोटीस देऊन त्यांनी आकारणीसाठी जी कोणतीही पुढील कार्यवाही सुरू करण्याचा प्रयत्न केला, त्याला अधिनियमाखाली काही प्राधिकरणाद्वारे पुष्टी मिळणे आवश्यक होते. कर अधीक्षकांनी ज्या प्राधिकरणाचा वापर करून ही नोटीस दिली आहे त्याचा संदर्भ दिलेला नाही. हे खरे आहे की अधिनियमाच्या कलम १९ अन्वये, "कर आकारणी अधिकारी", जर त्यांच्या ताब्यात येणाऱ्या माहितीवरून त्यांचे असे समाधान झाले की एखादा व्यापारी कोणत्याही कालावधीच्या बाबतीत अधिनियमांखाली कर भरण्यास पात्र आहे आणि त्याने नोंदणीसाठी अर्ज करण्यात आणि त्यांच्याकडून आवश्यक असलेले विवरण करण्यात कसूर केली आहे तर, पूर्वोक्त कालावधी संपल्याच्या दिनांकापासून तीन वर्षांच्या आत केव्हाही, कलम १६ च्या पोट-कलम २ खाली, नोटीसमध्ये ज्यांचा अंतर्भाव करता येईल अशा सर्व आवश्यक बाबी किंवा त्यापैकी कोणतीही आवश्यक बाब समाविष्ट असलेली नोटीस व्यापाऱ्यावर बजावता येईल आणि अशा कालावधीबाबत व्यापाऱ्याची आकारणी करण्याची कार्यवाही करता येईल. परंतु सर्वमान्य, अपीलकर्ते हे विक्रेते म्हणून नोंदणीकृत होते आणि त्यांनी त्यांचे विवरण सादर केले होते : त्यामुळे अधिनियमाच्या कलम १९ नुसार फेर-आकारणी करण्याच्या अधिकाराचा वापर केला जाऊ शकत नाही. कलम १९-ए अन्वये, आयुक्तांना, जर त्यांच्या ताब्यात येणाऱ्या माहितीवरून त्यांचे समाधान झाले

की करपात्र असलेल्या कोणत्याही वस्तूच्या विक्रीबाबतची कोणतीही उलाढाल विवरण कालावधीमध्ये आकारणी करण्याची राहून गेली आहे तर, पूर्वोक्त कालावधी संपण्याच्या दिनांकापासून तीन वर्षांच्या आत केव्हाही, कलम १६ च्या पोट-कलम २ खाली नोटीसमध्ये ज्याचा अंतर्भाव करता येईल अशा सर्व आवश्यक बाबी किंवा त्यापैकी कोणतीही आवश्यक बाब समाविष्ट असलेली नोटीस अशा उलाढालीच्या बाबत कर देण्यास पात्र असलेल्या व्यापाऱ्यावर बजावता येईल आणि अशा कालावधीबाबत व्यापाऱ्याची आकारणी किंवा फेर-आकारणी करण्याची कार्यवाही करण्याचे सुद्धा करता येईल. परंतु आयुक्तांनी कलम १९अ अन्वये अशी कोणतीही नोटीस दिलेली नव्हती. तसेच आयुक्तांनी अधिनियमाच्या कलम ३१ अन्वये त्यांच्या पुनरीक्षणात्मक प्राधिकाराचा वापर करून आकारणीचा मूळ आदेश रद्द केला नव्हता. आयुक्तांनी कलम ३२, पोट-कलम ८ अन्वये केवळ असे निर्देश दिले की हे प्रकरण उच्च न्यायालयाच्या न्यायनिर्णयानुसार निकाली काढण्यात यावे आणि त्या निर्देशानुसार कार्यवाही करताना, कर अधीक्षकांना आकारणी पुन्हा सुरु करण्याचा आणि प्रस्तुत प्रकरणात अंतर्भूत असलेली विक्री ही "कलम २, पोट-कलम १२ च्या स्पष्टीकरणाच्या कक्षेत" येते किंवा कसे याबाबत चौकशी सुरु करण्याच्या दृष्टीने अपीलकर्त्यांना कागदोपत्री पुरावे सादर करण्यासाठी आवाहन करण्याचा अधिकार नव्हता. कोणत्याही परिस्थितीत, आधीच अभीक्षण करण्यात आलेला लेखा कालावधी हा १ एप्रिल, १९४८ ते ३० सप्टेंबर, १९४८ असा होता, आणि तो कालावधी संपल्यानंतर तीन वर्षे, ज्या तारखेला नोटीस देण्यात आली होती त्या तारखेपूर्वी संपली होता. हे प्रकरण नोंदणीसाठी अर्ज करण्यात आणि अपीलकर्त्यांचे आवश्यक असलेले विवरण काढण्यासाठी निष्फळ ठरल्याचे प्रकरण मानले जाऊ शकते असे गृहीत धरून आकारणी कालावधीपासून तीन वर्षांची मुदत संपल्यानंतर कर अधीक्षकाद्वारे कलम १९ नुसार फेर-आकारणीसाठी नवीन कार्यवाही सुरु केली जाऊ शकत नाही.

उच्च न्यायालयाच्या न्यायनिर्णयात व्यक्त करण्यात आलेल्या विचारांच्या प्रकाशात कर अधीक्षकांना अपीलकर्त्यांची फेर-आकारणी करण्याची कार्यवाही करण्याचा प्राधिकार आहे या त्यांच्या युक्तिवादाच्या पुष्ट्यर्थ, अपीलकर्त्यांच्या कॉउंसेलने **कमिशनर ऑफ इनकम**

टॅक्स, बॉम्बे प्रेसिडेन्सी अँड एडन आणि इतर - विरुद्ध - बॉम्बे ट्रस्ट कॉर्पोरेशन लिमिटेड (१)

मधील प्रिवी कौन्सिलच्या न्यायनिर्णयाकडे आमचे लक्ष वेधले. त्या प्रकरणात, आयकर प्राधिकाऱ्यांनी भारतीय आयकर अधिनियम, १९२२ च्या कलम ४२(१) आणि ४३ नुसार परदेशी कंपनीची निवासी कंपनीच्या नावे दोहोंपैकी दुसऱ्याला तिचा एजन्ट म्हणून प्राप्त झालेल्या नफा आणि लाभ यासंबंधी आकारणी केली होती. आयकर अधिनियमाच्या कलम ६६ अंतर्गत एका निर्देशनामध्ये, मुंबई उच्च न्यायालयाने असे मत व्यक्त केले की आकारणी बेकायदेशीर होती. आयकर आयुक्तांनी, त्यानंतर, आकारणी रद्द करण्याचे आणि आयकर अधिकाऱ्याला योग्य वाटेल अशी पुढील चौकशी केल्यानंतर नव्याने आकारणी करण्याचे निर्देश देऊन प्रकरण परत पाठवले. त्या आदेशानुसार कार्यवाही करतांना, आयकर अधिकाऱ्याने परदेशी कंपनीची एजंट म्हणून निवासी कंपनीला आकारणीच्या लेखा वर्षासाठी लेखापुस्तके सादर करणे किंवा सादर करण्यास कारण होणे आणि असे इतर पुरावे सादर करणे आवश्यक केले ज्यावर ते त्याच्या विवरणाच्या बाबतीत अवलंबून राहू शकतील, आणि निवासी कंपनी परदेशी कंपनीची पुस्तके सादर करण्यात अयशस्वी ठरल्याने, त्याने आयकर अधिनियम, १९२२ च्या कलम २३(४) नुसार आकारणीची कार्यवाही सुरू केली. मुंबई येथील उच्च न्यायालयात विशेष साहाय्य अधिनियमाच्या कलम ४५ खाली दाखल केलेल्या आपल्या याचिकेद्वारे, निवासी कंपनीने मूळ आकारणीखाली आधीच भरलेल्या करांच्या परताव्यासाठीच्या आदेशासाठी, आणि सहाय्यक आयुक्त आणि आयकर अधिकाऱ्यांसमोर त्यांनी सुरू केलेल्या काही कार्यवाही निकाली काढण्याच्या आदेशासाठी प्रार्थना केली. उच्च न्यायालयाने भरलेल्या कराचा परतावा देण्याचा निर्देश देणारा, आणि पुढे आकारणी रद्द करण्याचे निर्देश देणारा आदेश दिला. उच्च न्यायालयाच्या आदेशाविरुद्ध आयकर आयुक्तांनी दाखल केलेल्या अपीलात, प्रिवी कौन्सिलने असे विचार व्यक्त केले होते की लेखा वर्षाच्या संदर्भात परदेशी कंपनीची एजंट म्हणून निवासी कंपनीविरुद्ध कारवाई थांबविण्यास आयुक्त बांधील नाहीत, आणि जर आयुक्तांना पुढील चौकशी करणे वाजवी आणि लोकहितासाठी फायदेशीर वाटत असेल तर, आयकर अधिनियमाच्या कलम ३३(२) नुसार पुढील चौकशीचे निर्देश देणे आयुक्तांच्या अधिकारितेत होते.

या प्रकरणाचे तत्व आमच्या मते प्रस्तुत प्रकरणास लागू होत नाही. मुंबई उच्च न्यायालयाने आपल्या सल्लागार अधिकारितेत आधीच केलेली आकारणी बेकायदेशीर असल्याचे घोषित केले होते. परंतु आयुक्तांना भारतीय आयकर अधिनियमाच्या कलम ३३ अन्वये पुढील चौकशीचे निर्देश देण्यासाठी अधिकारितेने विनिहीत करण्यात आले होते आणि त्यांनी त्या अधिकारितेचा वापर करणे अभिप्रेत होते. त्या अधिकारितेचा वापर करण्यासंबंधात दिलेले आव्हान प्रिव्ही कौन्सिल ने फेटाळले . प्रस्तुत प्रकरणात, कर आयुक्तांनी त्यांच्या पुनरीक्षणात्मक अधिकाराचा वापर करून कोणतीही कार्यवाही सुरू केलेली नाही. कर आयुक्तांनी कर अधीक्षकांना उच्च न्यायालयाच्या न्यायनिर्णयानुसार प्रकरण केवळ निकाली काढण्याचे निर्देश दिले होते, आणि अधीक्षकांना त्या आदेशाचे पालन करावे लागले. जर तो सक्षम असेल - आणि त्या प्रश्नावर आम्ही कोणतेही मत व्यक्त करत नसेल - तर तो, त्याच्या अधिकारितेच्या वापरासाठी पूर्ववर्ती शर्ती अस्तित्वात असतील तर, अपीलकर्त्याची फेर-आकारणी करण्याची कारवाई करू शकतो. परंतु फेर-आकारणीसाठी विहित केलेल्या कालावधीचे अवसान झाल्यामुळे, फेर-आकारणीची कार्यवाही स्पष्टपणे अवरुद्ध झाली होती. अधीक्षकांना, त्यामुळे, अपीलकर्त्यांना पुरावा सादर करण्याचे आवाहन करणारी नोटीस देण्याचा कोणताही अधिकार नव्हता, ज्यामुळे ते चौकशी सुरू करू शकतील, जी अधिनियमाने विहित केलेल्या मर्यादेच्या कालावधीच्या समाप्तीमुळे अवरुद्ध होती. बॉम्बे ट्रस्ट कॉर्पोरेशन (उपरोल्लेखित) प्रकरणात, आयकर अधिकाऱ्याने पुनरीक्षणात्मक अधिकाराचा वापर करून कायदेशीररित्या दिलेल्या आयुक्तांच्या निर्देशानुसार कार्यवाही केली आणि आकारणी पुन्हा सुरू केली. प्रस्तुत प्रकरणात, सक्षम प्राधिकाऱ्याने त्या संदर्भात असे कोणतेही निर्देश दिलेले नाही: असे गृहीत धरून की कलम १९ अशा प्रकरणाला लागू होते जेथे कर पात्र व्यक्तीने नोंदणी केलेली असली तरी त्याने त्याच्या उलाढालीमध्ये एखाद्या विशिष्ट वस्तूमध्ये त्याची विक्री समाविष्ट करण्यात कसूर केली होती, त्यामुळे कलम १९ खाली अधीक्षकांना आय चे फेर-आकारणी करण्याचा अधिकार नव्हता, कारण त्या संदर्भात विहित केलेल्या मर्यादेचा कालावधी अवसानित झाला होता.

अपील, त्यामुळे, अनुमत केल्या गेली पाहिजे आणि उच्च न्यायालयाने दिलेला आदेश रद्द केला गेला पाहिजे. प्रस्तुत प्रकरणाच्या परिस्थितीत, हे प्रकरण उच्च न्यायालयाकडे परत पाठवून कोणताही उपयुक्त हेतू साध्य होणार नाही. तदनुसार आम्ही निर्देश देतो की, कर

अधीक्षक धुबरी यांनी दिनांक ३० जानेवारी, १९५३ रोजीच्या त्यांच्या नोटीसद्वारे सुरू केलेली कार्यवाही रद्द करणारी रिट देण्यात यावी. अपीलकर्ते हे त्यांचा दावा खर्च मिळण्यास हक्कदार असतील.

अपील मंजूर.

अस्वीकरण

"या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याचा/तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरिता वापर करता येणार. तसेच, इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणीकरिता वैध मानला जाईल".